

helaas ook in de boeken komt! Mijn mandoer noemt *Doliophis* zonder blikken of blozen oraj lëmah, aardslang, welke determinatie onherroepelijk fout is; deze volksnaam (ten rechte die van *Ancistrodon*) wordt door genoemden Soendanees op analoge wijze gebruikt als b.v. de uitdrukking „pohoen kajoe” door de Maleiers, en als „vinkies”, „katvischjes” en „waaiboomen” door ieder rechtgeaard Amsterdammer.

Garoet, Januari 1931.

W. C. VAN HEURN. Fig. 3. *Doliophis intestinalis*. In schrikhouding, met opgekrulden staart.

[Foto F. W. K. de Klerk.]

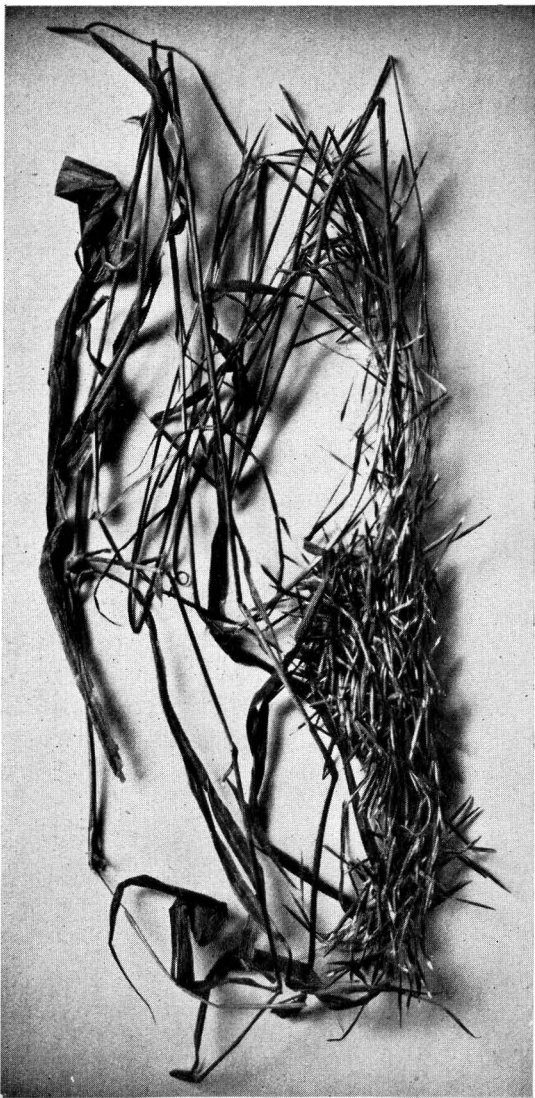
VRUCHTKLUWENS BIJ GRASSEN

Nog niet tevreden met de bereikte resultaten van de vermeerdering onzer kennis omtrent de verspreiding van *Andropogon contortus* L. in oostelijk Java, vermeld in mijn artikel over dat gras in de October-aflevering van het vorige jaar, zette de heer ETTY zijn pogingen voort om verdere vindplaatsen van dit interessante gras op te sporen, en wekte ook anderen op hem daarbij behulpzaam te zijn. Speciale belangstelling trokken nu de hoogere terreinen van het Idjen-complex met een even gering aantal regendagen in de droogste vier maanden van het jaar als bekend van de in het laagland gelegen vindplaatsen van *Andropogon*. De lagere temperatuur leek geen factor van beteekenis, daar het gras toch ook op de Karo-hoogvlakte in Noord Sumatra op grotere hoogte boven zee gevonden was. Die pogingen leidden tot nu toe evenwel niet tot het onmiddellijk beoogde doel, doch hadden in zooverre succes, dat een nieuwe vindplaats ontdekt werd van een ander gras, dat ook vruchtkluwens bezit.

En aan die vruchtkluwens is de hier bedoelde *Koordersiochloa javanica* MERR. gemakkelijk te kennen, daar er in het gebergte van Java geen ander gras voorkomt, dat deze eigenaardigheid vertoont (zie BACKER in HEYNE's Nuttige Planten). Tot tijd en wijle, dat de *Andropogon contortus* L. er ontdekt wordt.

Het eerst ontving ik materiaal van den heer J. J. RICHARD te Djember, die het gras gevonden had op de hellingen van den Goenoeng Raoen, tusschen Pondok Soemoer (1745 m) en Pondok Mantri (2640 m), en het reeds eenige jaren lang van die streek kende, zelfs van enkele plekken nog boven Pondok Mantri gelegen. Vanwege de oppervlakkige gelijkenis van de vruchtkluwens met de in bovenbedoeld artikel afgebeelde van *Andropogon contortus* zond hij het materiaal, al was hij eigenlijk wel overtuigd, dat het er niet identiek mee kon zijn. Deze vindplaats vermeerderde het gering aantal bekende groeiplaatsen van dit gras, dat alleen van Java, en van dit eiland alleen van enkele vulkaancomplexen in het Oosten bekend

was geworden, namelijk van den Tengger en van het Idjenplateau met den daaruit oprijzenden Widadarèn, tusschen 1500 en 2200 m boven zee (BACKER, Handboek voor de Flora van Java).

Koordersiochloa javanica MERR.

[Foto Huysmans.]

Dit overblijvende, sterk uitstoelende, tot 1 m hooge gras vertoont nogal overeenkomst met de wilde soorten van het geslacht *Avena*. Bij beide grassen zijn de aartjes vereenigd tot pluimen, bij beide is de spil der aartjes geleed binnen de onderste twee kalfjes, welke blijven als de rijpe vruchtjes met de rest van het aartje zijn uitgevallen. Ook bezitten beide nog geleidingen in de spil van het aartje onder elk vruchtbaar kafje. *Avena* heeft echter minder kafjes per aartje, geen haren op het vruchtbeginsel, en de vaak knievormig gebogen kafnaalden draaien nooit ineen, zooals de dunne naalden van *Koordersiochloa* op zoo ruime schaal doen.

Bij het ineendraaien van de zeer hygroscopische kafnaalden van *Koordersiochloa* worden evenals zulks beschreven werd bij *Andropogon contortus* de afzonderlijke vruchtjes met bijbehorende spilleden uit de bloeiwijze losgetrokken, zoodat zoo'n vruchtkluwen overal naar alle kanten uitstekende spilleden te zien geeft, welke schuin afbreken, en nabij die plaats dicht bezet zijn met korte witte borstels, die uitstekend werk verrichten bij het vasthechten aan voorbijgangers. Van *Andropogon contortus* beschreef RACIBORSKI, dat de vruchtjes, die houvast aan de kleeren van een voorbijganger of aan de huid van een door zoo'n vegetatie heenlopend dier hadden gekregen, uit de kluwens, die door de erin verweven onderhelften der aren (met de ♂ bloemen) nog stevig met de stengels

verbonden zijn, uitgetrokken en afzonderlijk verspreid werden; bij *Koordersiochloa* bleek de zaak eenigszins anders in zijn werk te gaan.

De zoons van den heer ETTY zouden in November 1930 op een tocht over den Goenoeng Raoen ook uitkijken naar grassen met vruchtkluwens; zoowel het meebrengen van *Koordersiochloa* als van *Andropogon contortus* was welkom. Maar ze hadden geen van beide gezien. En toch hadden ze langs *Koordersiochloa* geloopt, want bij thuiskomst werd van de kleeren een kluwentje graszaden met als touw ineengedraaide kafnaalden gevonden, welke zich aan de ruige stof had

kunnen hechten door de behaarde spilleden der vruchtjes. In dat aan de harige kleedingstof over grooten afstand meegevoerde kluwen werden ruim honderd vruchtjes geteld. Geen sprake van afzonderlijke verspreiding dus. Deze soort van verspreiding en de groote uitstoeling zullen wel samen het plaatselijk talrijk optreden van dit gras bewerkstelligen, in elk geval zulks voor een deel op hun rekening hebben.

De afbeelding geeft een beeld van een stuk, een paar maal omgebogen herbariummateriaal, afkomstig van den Oengoepe-oengoepe (Idjen-hoogland), waaraan in de vruchtkluwens duidelijk te onderkennen zijn de naar alle kanten uitstekende spilleden.

J. BEUMÉE.

UIT HET LEVEN DER SPINNEN MASKERSPINNEN

Greift nur hinein
Und wo Ihrs packt, da ist's interessant.
GOETHE

Op blz. 182 van „Java. Zoölogisch en Biologisch” door Dr J. C. KONINGSBERGER leest men: „De buitengewoon talrijke vertegenwoordigers der spinnen op Java zijn systematisch nog slechts lacunair bekend. Wel is waar is er in de loop der jaren hier veel verzameld, maar het bijeengebrachte materiaal is slechts voor een klein gedeelte bewerkt”. In het geïllustreerde werk „Landbouwdierkunde van Oost-Indië” door Dr K. W. DAMMERMAN lezen wij op blz. 249: „ . . . verreweg het meerendeel der spinnen moet men als nuttig aanmerken. Omtrent den buit van onze oost-indische spinnen is echter nog zoo goed als niets bekend; gezien echter het groote aantal soorten, dat ook in het landbouwgebied voorkomt, moet het aandeel dat zij hebben in de verdelging van schadelijke insecten niet onaanzienlijk zijn”. Behalve in genoemde standaardwerken hebben meerdere schrijvers het over de belangrijkheid der spinnen en tevens over de nog onvoldoende bekendheid daarvan. In de zoo mooi geïllustreerde volksboeken als: „Natuurleven der geheele aarde”, „The living animals of the world”, „De wonderen van het heelal”, enz., levert het spinnenrijk juist door zijn mindere bekendheid menig aantrekkelijk onderwerp, dat uitblinkt door openbaring van het geheimzinnige. Het spreekt van zelf, dat „De Tropische Natuur” in hare beide hoedanigheden van populair en wetenschappelijk tijdschrift, daarin niet ten achter bleef.

Verleidelijk is het voorgaande voor ware natuurliefhebbers, om eens ernstig te gaan grasduinen in dat geheimzinnige rijk der spinnen. Maar waar begonnen, om niet te veel in herhalingen te treden? Toen ik mijzelf deze vraag stelde, kwamen de woorden van GOETHE, hier boven reeds aangehaald, mij voor den geest: „Greift nur hinein Und wo Ihrs packt da ist's interessant”. Zoo ging ik niet naar buiten doch bleef thuis, nam mijn loupe, een Zeiss 10×, en begaf mij naar de deur van mijn badkamer. Daarop woonde een spin, die trouw de wacht hield bij en over een kleine twintig broed- en babykamers in de gedaanten van min of meer bolsegmentvormige witte coconnetjes. Ik zeg „trouw” de wacht hield, want vóór ik er toe besloot, deze spin wat nauwkeuriger te gaan onderzoeken, kende ik haar reeds een dag of veertien en steeds zat zij op dezelfde plek bij al haar kinderen en „kinderen in den dop” (fig. 1).